

Илија ПСАЛТИРОВ

БАЛКАНЕ МОЈ!

Повозрасните читатели сигурно ќе се потсетат на една поста-ра, но позната песна со наслов "Балкане мој", која случајно ја слушнав пред некој ден на една радиостаница по подолго време. Слушајќи ја, ми се роди идејата да напишам колумна со истиот наслов, зашто овој Балкан мој, твој, наш, сечиј и ничиј, е вистинска инспирација за една интересна анализа. А, бидејќи сум го пропатувал речиси цел Балкан, освен Албанија, што ќе го сторам наскоро, зашто многу мои албански пријатели ме канат да ја посетам, би сакал во овој текст да изнесам некои мои видувања на она што ни се случува на Балканов и за тоа што не прави да бидеме тоа што сме - Балканци.

Чудни луѓе сме ние Балканците. За секаде не бива и арни сме, само за дома не не бива и за никаде сме... Колку сме различни, толку сме и исти... работливи и мрзеливи... паметни и наивни... сезнајковци и незнајковци... и што уште не. Ете, тоа сме ти ние Балканците. И векови минат и генерации се менуваат, ама ние се чини никогаш нема да ја сфатиме суштината на заедничкото живеење. Не на живеењето еден покрај друг, туку еден со друг. И сè уште сме задоени со некои стари догми и верувања. И сè уште им подлегнуваме на пропагандите на одредени луѓе и политики. И сè уште не можеме да разбереме дека си требаме еден на друг, како соседи и пријатели, како народи и како луѓе. Историјата балканска е крвава и проткаена со војни и конфликти, кавги и негирања. Не памети овој Балкан кога сите народи кои живеат тука биле сплотени и единствени, кога е во

прашање заедничката иднина. И сè уште тој синдром балкански живее и не кочи да одиме напред. Но, она што јас го имам доживеано и што ми дава надеж дека работите можат да бидат поинакви е фактот што досега, ништо не успеало да го расипе моето пријателство со грчките, бугарските, српските и албанските пријатели кои ги имам, или ако сакате со моите Балканци. Значи, нема земја на Балканов каде што немам пријатели, а со сите нив дојдовме до еден заеднички заклучок, дека целата збрка не ја прават обичните луѓе, туку политичарите (а во соработка со нив и историчарите), и дека сè што ни се случувало и што ни се случува е дело само на неколку луѓе. Ама факт е и тоа дека балканските народи дозволувале да бидат лесно задоени со доктрините на тие неколкумина кои, пак, успешно ја користеле таа слабост на своите народи за да ги поведат против првите соседи. И наместо да градиме мостови на соработка и разбирање, ние со векови наназад сме уривале.

Војната во поранешна Југославија (колку ли поранешни беа!?), се покажа дека е бесмислена. Сите држави останале во истите граници, иако некои сакаа да прават големи држави, а резултатите од тоа беа катастрофални. Сите ги чувствуваме последиците, помалку или повеќе. Национализмот и нетолеранцијата кои се разгореа во 90-тите години само го вратија Балканот 100 години наназад. И наместо сега да ги збираме плодовите од заедничкиот напредок, ние сè уште ги расчистуваме остатоците од урнатините, предизвикани на еден или на друг начин, како одраз на нашиот балканизам. И што ако Грците се во Европската унија, ко-

га се најкритикувани за нивниот однос и нивната позиција во Унијата. Задолжени до гуша, најнерационални трошачи на европските пари, секогаш во конфликт со своите соседи (Македонија, Турција, Албанија...)...

И што ако се Бугарите на чекор до Европската унија, кога сè уште пред очите на полицијата ви го крадат автомобилот, кога на секоја полициска патрола по бугарските патишта мора да ѝ "фрлите" нешто за да не ве малтретира, кога во нивните монденски летувалишта келнерот гледа како да ви наплати повеќе или да не врати кусур... И што ако се Романците, исто така, пред портите на ЕУ, кога имаат помал бруто национален доход од Македонија и кога илјадници Роми просат по улиците на Букурешт... И што ако се Србите горди и достоинствени, кога дозволија еден човек да им ја уништи иднината и да им ги направи пекол овие изминати години. И што ако многу млади им седат без работа, кога кафеаните и баровите им се преполни, се јаде и се пие и се игра до рани зори (во ова се исти како нас Македонците или ние како нив, сеедно). А, пак, Хрватите, што ако имаат најубав брег на Јадранот и туризам кој им носи милиони евра приход, кога се најзадолжени во Европа по глава на жител. И што ако веќе стана земја-кандидат за влез во Европската унија, кога ниту еден српски пејач не може да направи концерт во Загреб ниту, пак, можете да слушнете српска песна на некоја нивна радиостаница. За волја на вистината, тоа не е случај со другата страна, зашто хрватските пејачи се многу слушани во Белград и полнат сали на своите концерти таму... За Босна и за нејзините граѓани,

треба ли да се зборува нешто посебно? А, за Црногорците ќе ви кажам само еден пример за тоа како си го гледаат животот. Имам драг пријател, кој живее во близина на Херцег Нови и кој поседува неколку апартмани. Кога го прашав еднаш како живее и ја издржува својата фамилија кога по цел ден е по обложурвалници или пред телевизор, ми даде едноставен одговор. Кај си видел, ми вели, Црногорец нешто да работи? Преку цела година си ги издавам апартманите и потоа цела година си уживам и ги трошам парите од летната сезона. Браво, си викам. Како човекот си ја наредил работата, ала да му е...

Албанците, пак, особено оние на Косово, прво страдаа од истиот оној кој си го обезглави својот народ, а сега страдаат од самите себе. Од пушта желба за нешто "Големо", ќе се испотпеаат меѓу себе кој повеќе да лапне од колачето на власта (ниту Албанците во Албанија и овие кај нас не се поарни). Но, сепак има нешто кај нив што можеби ги прави малку поинакви од нас останатите Балканци. Тие, без оглед кој од нив е на власт, секогаш се борат за својата кауза. И досега мора да се признае успешно им оди, особено во Македонија... А, кога сме кај нас Македонците, мислам дека џабе ќе пишувам што сме и какви сме, оти добро си се познаваме... или можеби не? И како за крај. На нам, Балканците, се чини без посредници и странски гости не ни оди муабетот. За сè нешто што можеме и мораме да го решиме очи в очи, ние си ги викаме на помош нашите странски пријатели да ни помогнат да се разбереме. Жално! Дали конечно ќе не освети минатото за да ја подобриме иднината? Дали, Балкане мој?